

Una enquesta sociolingüística a la demarcació de Girona

JOAN M. ROMANÍ
GABRIEL PLANELLA

La necessitat de disposar d'una radiografia sociolingüística de la població de les comarques de la demarcació provincial de Girona és l'origen de l'enquesta que s'efectuà el mes de juny de 1986, per encàrrec de la Diputació de Girona i de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya.

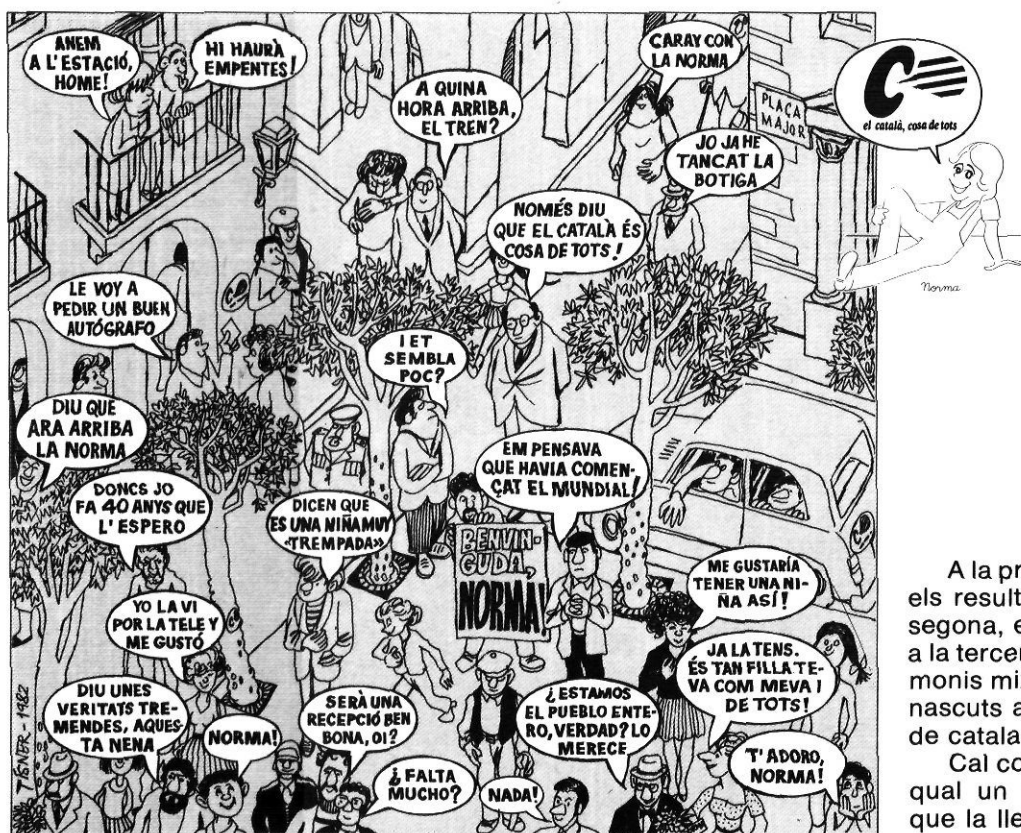
Les dades obtingudes per mitjà de l'enquesta (coneixement, ús i perspectives de futur del català, actituds lingüístiques, incidència

dels Cursos de Català per Adults i dels Serveis Municipals de Català, i perfil dels enquestats), permetran orientar amb un bon coneixement de causa el procés de normalització lingüística ja iniciat, i, a partir d'ara, serà possible avaluar-ne empíricament els resultats. De fet, aquests han estat els dos objectius que n'han guiat el desenvolupament.

Els resultats s'han aconseguit a partir d'enquestes personals amb qüestionari precodificat, redactat per l'Institut de Sociolingüística Catalana, que foren dirigides a una mostra aleatòria de 1001 persones. Els enquestats, tots més grans de 15 anys, han estat seleccionats a tretze localitats, representatives de

diferents estrats d'hàbitat: Cervià de Ter, Esponellà, Santa Pau, Caldes de Malavella, Campdevàrol, Torroella de Montgrí, Cassà de la Selva, Palafrugell, Sant Feliu de Guíxols, Olot, Figueres, Salt i Girona.

Cal consignar, ara que ressenyem les característiques tècniques de l'enquesta, les col·laboracions. L'empresa "Estudis de mercat", sota la direcció de J. Turrà, efectuà el treball de camp. El Centre de Càlcul de l'Escola Universitària Politècnica de Girona, conduït per C. Sèculi, assegurà el processament estadístic. I la Diputació de Girona, ultra el finançament del projecte, prestà ajut tècnic a través de S. Sibina, assessor lingüístic.

A la primera columna, hi trobem els resultats dels immigrants; a la segona, els dels fills d'immigrants; a la tercera, els dels fills dels matrimonis mixtos; i a la quarta, els dels nascuts a Catalunya i que són fills de catalano-nascuts.

Cal comentar la dada segons la qual un 13% d'immigrants diuen que la llengua catalana és la seva llengua pròpia, perquè representa que dues tercers parts de la població gironina la considera com a pròpia tot i no tenint-la com a familiar, la qual cosa és símptoma d'una considerable "salut lingüística". A més, val la pena remarcar que, a les comarques gironines, l'efecte des-catalanitzador dels matrimonis mixtos no és dramàtic i, també, que hi ha lleialtat lingüística entre els oriünds.

El coneixement de la llengua

És molt difícil trobar persones que no entenguin el català: de cada cent, només n'hi ha quatre; les altres noranta-sis, l'entenen. I a més, quasi tothom el sap parlar: un 88%. Val a dir, però, que per tal d'evitar la valoració negativa que tantes vegades fan els catalanoparlants de si mateixos, preguntàvem "amb quina fluïdesa s'expressaven" (cap, poca, regular o bona) i no pas "si sabien parlar-lo".

Anàlisi d'algunes dades

El conjunt de les dades ens ha arribat a mà molt recentment. Arran d'aquest fet només avancem el comentari sumari d'alguns resultats, mentre esperem tenir-ne llistat, a final d'any, un estudi complet, extens i detallat en forma de llibre.

Concretament, analitzem a continuació alguns resultats dels apartats següents: el català, llengua pròpia i ús familiar; coneixement; algunes actituds a l'entorn de la llengua; perspectives de futur.

El català, llengua pròpia i ús familiar

En aquest apartat, ens hem trobat amb el fet que més de tres quarts parts dels enquestats, és a dir un 77%, responen que el català els és la llengua pròpia. Això no ens ha de sorprendre si tenim en compte que un 77% ha nascut al Principat (els provinents del País Valencià i de les Illes són molt pocs). En canvi, sí que sobta que aquesta xifra sigui superior a la de les persones que tenen el català com a llengua de relació amb els pares: l'ús és només del 70%. Per tant, podem afirmar que la diferència de set punts indica la integració lingüística de la part de població corresponent.

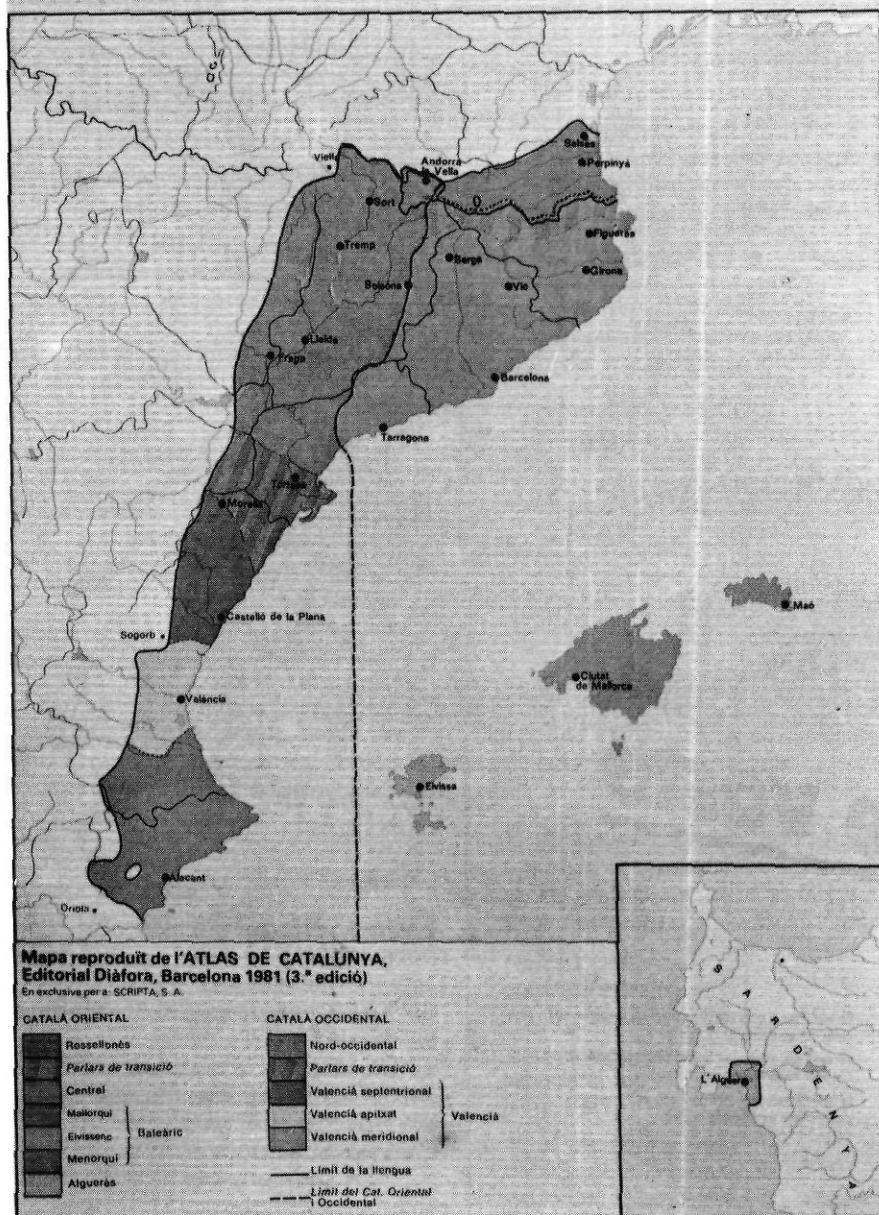
D'altra banda, és interessant observar el desplaçament que hi ha entre l'ús del català en la relació amb els pares i l'ús en la relació amb els fills. Malgrat que, com hem assenyalat, l'ús del català amb el pare o amb la mare se situa a la ratlla del 70%, n'augmenta l'ús en el marc de la parella (73,5%) la diferència és molt mínima, però indica una tendència ja observada en d'altres estudis), i arriba, en el cas de la relació amb els fills, al 77,2%. Aquí la diferència és notable i recull una inclinació que també hem constatat en d'altres enquestes encarregades o realitzades per la Direcció General de Política Lingüística (enquesta prèvia a la posada en marxa del curs "Digui, digui...", estudis realitzats a Sabadell, Santa Coloma de Gramenet, l'Hospitalet de Llobregat, etc.).

Per establir la relació entre l'origen dels enquestats i la llengua pròpia, creiem que el quadre següent n'és ben il·lustratiu:

Llengua pròpia x origen

	Immigrants	Cat. 1a.	Fills	
			matrim. mixtos	Cat. 2a.
Català	13,3	68,3	81,4	99,1
Castellà	80,9	28,6	7,0	0,5
Altra	5,3	3,2	9,3	0,5

DOMINI LINGÜÍSTIC DEL CATALÀ

persones que el parlen ocasionalment ("sovint" i "de tant en tant"), i també podem dir que el veuen escrit molt sovint i que l'escolten bastant (un 59,4% i un 77,2%, respectivament), i això tant si tenen el català com a llengua pròpia com si no.

Els enquestats opinen que el contacte amb el català ha esdevingut més intens de cinc o sis anys ençà:

- un 80% escolta més català ara que llavors.
- un 45% el parla més.
- un 81% hi veu més coses escrites.
- un 59% hi llegeix més coses escrites.
- un 42% l'escriu més que no l'escrivia.

Algunes actituds

En aquesta enquesta vam incloure algunes preguntes sobre actituds a l'entorn de la llengua. Els enquestats havien d'indicar fins a quin punt estaven d'acord amb una sèrie de judicis que els enquestadors els presentaven, i disposaven per valorar-los d'una escala de quatre trams: "molt d'acord", "bastant", "una mica", "gens d'acord".

Els judicis eren els següents:

— "Només poden ser considerats catalans els que parlen català".

La majoria hi és contrària: un 60% no hi està gens d'acord i un 10% només hi està una mica d'acord. A l'altre extrem, un 20% hi està molt d'acord. La llengua, ara, no és el tret definitori de la identitat.

— "El català comença a recuperar terreny enfront del castellà".

La gent creu que efectivament hi ha una recuperació del català: un 60,3% hi està molt d'acord i un 20%

Dels resultats d'aquest apartat, també se'n desprèn que, com més va, més persones hi ha que el saben llegir i escriure. Concretament, més de la meitat de gironins (un 55,1%) el saben escriure, i, segons les dades, com més joves, més domini escrit en tenen: un 69% dels joves enquestats consideren que l'escriuen "bé", mentre que només

un 20% dels que superen aquesta edat han triat la resposta esmentada. Segurament, és el resultat de l'escolarització massiva en català.

El català és una llengua molt present en l'entorn dels enquestats: no només el parlen habitualment ("molt sovint") tants com els que el tenen com a llengua pròpia, és a dir un 77%, sinó que hi ha un 13,1% de

Contacte amb la llengua catalana

	l'escolten	el parlen	el llegeixen	el veuen escrit
mai	0,1	10,0	14,8	5,0
de tant en tant	4,9	5,2	25,5	12,2
sovint	17,2	7,9	20,8	22,3
molt sovint	77,2	76,4	37,8	59,4

Direcció General de Política Lingüística

**Llei de Normalització
Lingüística
a Catalunya**

Text de la Llei aprovada pel Ple del Parlament de Catalunya en sessió tinguda el dia 6 d'abril de 1983 i promulgada el dia 18 d'abril (D.O.G., n.º 322, del 22 d'abril de 1983)

DEPARTAMENT DE CULTURA
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Direcció General de Política Lingüística

**Sobre la Llei
de Normalització
Lingüística
a Catalunya**

Es conceptes de doble oficialitat i de llengua pròpia, segons el Dictamen del Consell Consultiu de la Generalitat i un treball de J. M. Puga Salellas

DEPARTAMENT DE CULTURA
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Direcció General de Política Lingüística

**Com catalanitzar
la denominació social
d'una Societat
Anònima**

DEPARTAMENT DE CULTURA
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

**Que en aquest taller es parli català
depèn de vostè**

De vostè, que si parla català no té per què renunciar enlloc a la seva llengua.

De vostè que, encara que no parli català, pot afavorir l'ús de la llengua pròpia de Catalunya.

La normalització lingüística aprovada pel Parlament de Catalunya també depèn de vostè.

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General de Política Lingüística

bastant. Els pessimistes són molt pocs, només un 6%.

—“Tots els professors d'EGB, BUP i FP han de poder fer classes en català”.

La majoria hi està, com prevèiem, d'acord: 80,3%. Els que hi estan una mica o gens d'acord són molt pocs; sumats arriben al 6,9%.

—“A Catalunya el castellà s'utilitza tant com el català”.

Amb aquesta frase preteníem que la gent reflexionés una mica sobre el seu entorn i com s'hi relacionen les dues llengües. La meitat estaven totalment d'acord amb la frase (50%) i la resta es reparteix de manera molt equilibrada entre les altres respostes: “bastant”, 16,2%; “una mica”, 15,2% i “gens d'acord” 17,3%. No podem saber, tal i com està redactada aquesta frase, quin és la llengua que creuen que predomina.

—“És més pràctic que els nens aprenguin anglès o francès que no català”.

Una mica més de la meitat no hi està gens d'acord, 57,7%. Cal considerar que hi ha una part prou notable que sí hi està molt d'acord, 16,8%, i un altre 7,0% que hi està bastant d'acord.

A les comarques gironines, l'efecte descatalanitzador dels matrimonis mixtos no és dramàtic.

—“Cada cop hi ha més gent que parla català”.

La majoria hi està totalment d'acord, 80,5%, i surt una dada molt similar a l'obtinguda en preguntar si de 5 a 6 anys ençà la gent sentia parlar més català (eren un 80%). Que se senti parlar més és coherent amb el fet que també hi hagi més gent que el parla.

—“A TV3 hi hauria d'haver programes en castellà”.

La majoria hi està en contra, ja que un 78,2% no hi està gens d'acord. Molt a favor només hi ha un 9,2%, sense que el fet de l'origen familiar hi tingui a veure gaire.

—“L'Ajuntament fa moltes coses per augmentar l'ús del català en aquesta localitat”.

Les municipalitats surten bé d'aquesta prova, ja que un 52,3% hi està molt d'acord. Cal observar, però, que aquesta frase presenta un 11,6% de persones que no responen. Aquest percentatge, més elevat que en d'altres respostes, no fa que quedi en perill, però, la validesa de les respostes.

El quadre que segueix és un resum numèric del que hem anat comentant en aquest punt sobre les actituds.

Indiqueu el vostre acord amb les frases següents:	Indiqueu el vostre acord amb les frases següents:			
	Molt d'acord	bastant	una mica	gens d'acord
1. Només poden ser considerats catalans els que parlen català	20,0	8,5	10,3	60,4
2. El català comença a recuperar terreny enfront del castellà	60,3	20,4	12,2	6,0
3. Tots els professors d'EGB, BUP i FP han de poder fer classes en català	80,3	12,0	4,6	2,3
4. A Catalunya el castellà s'utilitza tant com el català	50,0	16,2	15,5	17,3
5. Molta gent estudia català per tal de trobar feina	27,5	26,2	19,7	17,9
6. És més pràctic que els nens aprenguin anglès o francès que no català	16,8	7,0	15,7	57,7
7. Cada cop hi ha més gent que parla català	80,5	11,6	4,0	2,9
8. A TV3 hi hauria d'haver programes en castellà	9,2	3,5	8,0	78,2
9. L'Ajuntament fa moltes coses per augmentar l'ús del català en aquesta localitat	52,3	18,1	13,5	4,5

Miri aquest carrer.

*És d'una població on es parla.....**

Primer anunci d'una sèrie de dos per a les pàgines dels diaris. El segon donava la solució del primer ("aquí es parla francès, és clar") i afegia: "Al carrer on vostè té el seu establiment, es nota prou que som a Catalunya?"

El futur

Podem esperar el futur amb un moderat optimisme: Pràcticament tothom considera que el català és necessari (un 96%) i que, lògicament, continuarà essent-ho. Els gironins, a més, pensen que de cara a l'esdevenidor serà més present en la vida quotidiana:

—un 73,6% pensa que escoltarà més català.

—un 46,9% pensa que parlarà més català.

—un 73,7% pensa que veurà més coses escrites en català.

—un 50,7% pensa que llegirà més coses escrites en català.

—i un 40,6% pensa que hi escriurà més.

També és important, de cara a una major difusió del coneixement acadèmic de la llengua, el fet que un 8,4% dels adults aprèn la llengua

del país. És un percentatge força considerable. Quan se'ls demana per què l'estudien, més de la meitat (59,8%) responen que "és la llengua de Catalunya". Són molt pocs els qui addueixen raons de tipus pràctic o laboral. Al costat d'aquesta dada podem afegir que més de la meitat considera que aprendre català (o millorar-ne els coneixements) és una necessitat i que una tercera part (36,7%) ho considera "un deure personal". Els temps del voluntarisme encara no han acabat, segons que sembla.

Joan M. Romani i Gabriel Planella són tècnics de la Direcció General de Política Lingüística.

Les il·lustracions d'aquest article reproduïxen material editat en el marc de les campanyes per la normalització lingüística.